AUSPICE AUTORE
ΥΓΙΕΙΑΣ,
PRÆSIDE
DN. RUDOLPHO GVILIELMO CRAUSIO,

Phil. & Med. D. Pract. & Chym. P. P. celeberrimô, Facult. Med. Seniore maximè ſpectabili, ut & Leopoldinæ Societatis Collega digniſſimô,
DN. Patronô, Promotore, Præceptore ac Hoſpite ſuô omni honoris & obſervantiæ genere ætatèm devenerandô,

DISPUTATIONEM
DE
HYPERCATHARSI

Symmyſtis Aſclepiadeis
publicè ventilandam
proponit
PETRUS Edelmann / Hadmerslebiâ-Magdeburgenſis,
in ἈΚΡΟΑΤΗΡΙῼ MEDICO
A. d. Decembr. An. M. DC. LXXXI.
Horis conſuetis antemeridianis.

JENÆ, Literis WERTHERIANIS.

GENEROSISSIMO EXCELLENTISSIMOQVE DOMINO,

DOMINO

GUSTAVO ADOLPHO à Schulenburgk/

POTENTISSIMI ELECTORIS BRANDENBURGICI CONSILIARIO INTIMO, ARCHI-DUCATUS MAGDEBURGENSIS PRÆSIDI EMINENTISSIMO, PRÆFECTO in Giebichenſtein/ HÆREDITARIO in Embden/ Schadeleben/ Betzendorff/ & Hohen-Warsleben/ ꝛc.

MÆCENATI SUO MAXIMO SANCTE AC JUGITER COLENDO

IN

SUBMISSÆ OBSERVANTIÆ SIGNUM

SPECIMEN HOCCE ACADEMICUM

D.

D.

D.

P. Edelmann/ A. & R.

A. Ω.

Cap. I.

De DEFINITIONE.

Υπερκαθάρσεως naturam atque curationem, Bono cum DEO, indagaturus, citra ambages à διαγνώσει adfectus hujus exordiar, idque ope *Definitionis Nominalis* & *Realis*.

Nominalis ſiſtit ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑΝ, ſive vocis originationem, ΟΜΩΝΥΜΙΑΝ, ſive vocis ſignificationem, & ΣΥΝΟΝΥΜΙΑΝ, ſive æquivalentem adpellationem; Hæc enim de quâlibet voce aliàs quærere uſu receptum eſt.

Vocis Originationem quod concernit, nemo non, qui vel primis Græca labris attigit, in facili videt hanc ſua Grajis debere natalia, atque deſcendere ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ, quæ præpoſitio hôc locô, ut aliàs quoque ſæpiùs, ſuperlativum, id eſt *nimiùm*, *ſuper* vel *ſupra modum* indicat, & à verbo τὸ καθαίρειν *purgare*, quod quandoque in foro Medico *in genere* quamvis purgationem, ſive *ſpontè* ſive *ope medicamentorum* ea fiat, denotat; Sæpiùs autem, & in *ſpecialiori ſignificatu* de ſola purgatione, quæ ἄνω vel κάτω *à ſpecifica medicamenti purgantis virtute* excitari ſolet, prædicatur.

Inde medicamenta purgantia καθαρτικὰ & effectus horum *purgatio* κάθαρσις Græcis audiunt, atque ubi illa ty-

tyrannidem in humores corporis noſtri exerunt; ſive, ubi purgatio nimiùm, idque vel κάτω, vel ſimul ἄνω excitatur, dicitur Græcis ΥΠΕΡΚΑΘΑΡΣΙΣ, Latinis *nimia, immodica, ſuperflua*, vel, terminô potioribus autoribus uſitatiori, SUPER-PURGATIO: Præterque has recenſitas adpellationes rariûs æquivalentes reperies. Teutones amant dicere de eo, hôc qui laborat ſymptomate: Die Purgation greifft ihn zu ſehr an / Er purgiret Lung und Leber aus. It. Er purgirt biß aufs Blut.

Solet quidem ὑπερκάθαρσις aliquibus ſub choleræ nomine explicari, & *cholera ſpuria* vocari; it. pro *diarrhœâ*, quando venter nos ad adſellationes plus nimis incitat; ut & non rarò pro *dejectione* ἄνω καὶ κάτω factâ *à venenô*, ſumi; nec infrequenter etiam *dyſenteria* dici. Præterea καταμήνια ἄμετρα, *menſes immoderati* adpellitari quoque ſolent ὑπερκάθαρσις *menſtrua*; ſed quemadmodum ex ſuprà dictis liquet, iis in paſſibus vocabulum ὑπερκαθάρσεως ſumitur in latiori ſignificatione, nos autem in propria & ſpecialiori, *pro nimia dejectione poſt adſumpta purgantia* contingente id accipimus.

Hiſce paucis ſic præmiſſis ad rem ipſam deſcendimus, ac fundamenti loco talem exhibemus DEFINITIONEM ſive deſcriptionem.

HYPERCATHARSIS *eſt frequens & copioſior κάτω, ſæpè etiam ἄνω humorum tàm alimentarium quàm excrementitiorum excretio, à nimia eorum fermentatione, & contractione irritati ventriculi, imprimis prolongati, poſt adſumptum purgans excitata.*

Genus, quod in hoc adfectu, ceu in aliis accidentibus *formalem* conſtituit *rationem*, dicimus eſſe ἔκκρισιν, *excretionem*.

Re-

Referri ergò debet ad *ſymptomata in excretis*, quò referri ſolent ejusmodi rejectiones, quæ neque ἀκαίρως neque μετ' εὐφορίας h. e. *nec tempeſtivè, neque cum facili tolerantia* fieri ſolent; utrumque enim in præſenti adfectu deprehenditur.

Etenim adſumptô medicamentô, acrius & violentius inteſtinorum parietes vellicante & irritante, contrahuntur inteſtinorum membranæ ad exprimendum obvium, atque hinc non *excrementitii* ſolùm, verùm & *alimentarii ſucci*, ipſique *ſpiritus* ultra naturæ & virium ſphæram excernuntur; imprimis. ſi humores in corpore contenti, fermentationis turbis nimiùm ſubjiciantur, quaqua patet via, exitum quærunt, & tunc cum maximâ ægri moleſtiâ copioſius plerumque κάτω, ſæpiùs tamen etiam ἄνω expelluntur. Nam juxta mentem *Excellentiſſimi DN. D. WEDELII, Præceptoris & Patroni mei ſummè devenerandi, l. de Med. Facult. p. 154.* Plurima purgantia fortiora hypercatharſin potius κάτω, quàm vomitum excitant.

Dixi in Definitione HYPERCATHARSIN eſſe *frequentem & copioſiorem* humorum tàm *excrementitiorum* quàm *alimentitiorum* excretionem; *non* quaſi cum iis facerem, qui medicamenta Purgantia quoad præſcribendi & operandi modum legitima, ſolùm vitioſum quod eſt in corpore aggredi & propellere, intactis planè humoribus alimentariis, credunt; *neq;* etiam ac ſi neſcirem aut negarem in purgatione frequentem, vel copioſiorem ſaltim, quàm aliàs natura conſueverat, fieri ſolere ac debere humorum excretionem; novi ſiquidem (1.) purgantia præter morboſum liquorem evacuandi, etiam utilem & alimentoſum ſuccum alterandi, corrumpendi & expellendi vim habere. (2.) copioſiorem debere eſſe

 ex-

excrementorum ejectionem poſt adſumpta purgantia, adeò ut nec XV. aut etiam XX. ſedes purgationem abſolventes Hypercatharſeos adpellationem ſtatim mereantur, ſi εὐλαβῶς καὶ εὐκαίρως factæ ſint, cùm excreta non copiâ æſtimanda, ſed reſpiciendum ſit ad ipſorum qualitatem & ægri vires, ſeu tolerantiam, juxta monitum *Coi ſect. 1. aph. 23.* Τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ οἷα δεῖ καὶ φέρει εὐφόρως, h. e. *Quæ evacuantur non ſunt æſtimanda copiâ, ſed ſi, quæ oportet, vacuentur, & æger facilè ferat.* id quod confirmatur in *aph. 25. ſect. 1.* ut & *aph. 3. ſect. 4.* Ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, τὰ δ' ἐναντία δυσχερῶς. *Si talia purgentur, qualia decet purgari, confert, & facilè ferunt, contra verò ſi fiat, graviter.* Ex quibus omnibus abundè conſtat copioſam debere eſſe excretionem, terminum autem perfectæ purgationis eſſe tolerantiam ægri & rejectionem humoris vitioſi, ſatisque benè, ut ſolet, loqui *Sennertum l. 3. Prax. med. part. 1. ſ. 2. c. 13. p. 163.* ſcil. Licet evacuatio ſatis copioſa ſit, & tamen *cum ægri tolerantiâ* fiat, aut *ſaltim virtus non valdè dejiciatur, etſi aliquô modô debilitetur*, fluxum neque cohibendum, neque adjuvandum, ſed naturæ rem permittendam, ac ſymptomatibus ſaltim occurrendum eſſe. Itaque ſolùm NIMIUM, quod hîc contingere ſolet, culpo; id enim, ut aliàs, ita potiſſimum in purgatione naturæ inimicum eſt, hinc δυσφορία patientis exſurgit.

Helmontius lib. 1. de poteſt. med. n. 33. in diſpenſ. n. 38. & alibi Purgantia omnia *virulenta*, *maligna*, *nociva* & *venena* vocat; licet autem de abuſu potius non verò legitimô eorum uſu hæc intelligenda eſſe cum plurimis cenſeam, non negandum tamen exiſtimo haut paucas res purgantes aliquid, ſi non veneni, ſaltim medica-

men-

mentorum ſphæram excedentis, & de venenoſitate participantis in ſinu ſuô fovere, quod multis non nequirem rationibus deducere, ſi inſtituti id ratio permitteret. Cùm igitur ſtantibus hiſce, Helmontiô quoque teſte, & conſentientibus autorum obſervationibus, nec refragante ratione ipsâ *purgantia ſemper aliquid de vitâ deprædentur*, haud conjicere difficile erit, quantas turbas, quantas noxas, in Republicâ Microcoſmicâ creent *Purgantia δραςικὰ, fortiora*, vel non benè correcta, aut inconvenienter quoad doſin & tempus exhibita, verbo; quantum noceat Hypercatharſis?

Cap. II.

De SUBJECTO.

PRogredimur nunc ad inveſtigationem Subjecti; faciliùs enim, teſte Medicorum Cicerone, *Celsô l. 4. de re Medicâ c. 1.* novimus morbum & ejus curam, ſi priùs ſedem oſtendimus.

Principale ὑπερκαθάρσεως Subjectum ratione *excretionis & irritationis* ſtatuimus *ventriculum*, imprimis *prolongatum*, ut loqui amant Anatomici, h. e. *Inteſtina*; *minus principale* vero ductum cholidochum, pancreaticum, glandulas miliares inteſtinis intertextas, quin alias quoque partes, ad quas aliàs purgatio pertingere ſolet. Ratione *colliquefactionis & fermentationis* ſubjectum principale dici poteſt maſſa ſanguinea.

Ut res feliciùs pateat, conſideremus modum illum quô in legitima humorum evacuatione ab adſumptô purgante recrementa ad inteſtina perveniunt.

Cacochymiam, ſive *humores in qualitate* vitiosâ & *copiâ*

copiâ peccantes Maſſæque Sanguineæ commixtos purgationem indicare ex Inſtitutionibus eſt notum. Effunduntur autem illi in ventriculum & inteſtina, à quibus deinde ulterius eliminantur, *non immediatè* per vaſa ſanguifera ex Maſſâ Sanguineâ; quicquid enim de arteriis eô tendentibus dicitur, dicitur tantùm, ut benè ait *Sylvius Prax. Med. app. tr. 6. p. 749. §. 190.* nec ſatis probatur; ſed mediantibus quibusdam quaſi *filtris* ſeu *colatoriis* eô transfunduntur.

Hæc *filtra* ſeu *colatoria duplicis* ſunt generis; alia *manifeſtiora*, ut *ductus ſalivales*, qui in os primùm, deindè per oeſophagum ac ventriculum pituitam & ſerum ad inteſtina deducunt; porrò in ipſis inteſtinis *ductus cholidochus epaticus & pancreaticus*, à quorum contentorum Tincturis excreta alvina, & ea quæ per vomitum rejiciuntur plerumque flavedine, aut interdum etiam viriditate ſaturata conſpiciuntur; alia *minus manifeſta*, *glandulæ* nimirum *miliares*, quæ intimæ inteſtinorum tunicæ adhærent; & ſuis tubulis excretoriis hiant in inteſtina, per quos recrementa, quæ priùs è ſanguine inbiberunt, eò evacuant.

Hinc liquet, quæ partes in Hypercatharſi patiantur, nimirum aſſumptum hypercatharticum *primariò* ventriculum, imprimis prolongatum ſeu Inteſtina, *ſecundariò* vaſa colatoria de quibus modò dictum, adficit: ubi enim medicamentum purgans aut legitimam doſin excedens, aut aliàs non debitè uſurpatum, vel nimis acre, δραστικὸν, humores corporis noſtri aut nimium attenuat, turbat, fermentat, aut ſimul inteſtina vellicat, rodit & violentiùs ſtimulat, ab hujus perceptione vellicata Inteſtina ſe contrahunt, unde tormina, & propter læſionem & roſionem filtrorum ſeu vaoſrum colatoriorum

rum pori aperiuntur, ſanguisque provocatur, eâdem, quâ ab acri ſternutatoriô tandem ſanguinem poſt repetitam ſternutationem emitti obſervamus, ratione.

Remotius ſubjectum totum corpus eſſe poteſt; dum enim purgantium ſolutio lactearum meſaraicarumque oſcilla, verbis utor *Pechlingii de Purgant. c. 30. p. 400.* emenſa, ad meſenterii partim glandulas, partim hepatis penetralia proſerpit, in glandularum receſſibus lymphæ conjungitur naturali fluore ad cor feſtinanti, hujusque deinde ductu in venam axillarem ſanguinisque Euripum infunditur, quin imò omnes emetitur venarum cancellos.

CAP. III.
De CAUSIS.

FRuſtrà, inquit *Pergamenus lib. X. M. M. c. 1.* laboramus in curandô tunc temporis, ubi cauſa ejus fovens negligitur. CAUSAS igitur Symptomatis præſentis ut inveſtigemus neceſſum eſt.

Harum *tres* in definitione Hypercatharſi aſſignavimus (*1.*) nimiam humorum fermentationem, (*2.*) Contractionem ventriculi & inteſtinorum (*3.*) aſſumptum purgans. *Priores duæ immediatæ, tertia* verò *remotior* dici poterit.

Immediatas has eſſe cauſas facilè conſtat, ſi poteſtates, quibus aliàs operari ſolent purgantia, contemplemur. Scilicet purgantia videmus agere vel (*1.*) colliquefaciendo, attenuando & in fermentationem humores in vaſibus contentos conjiciendo; vel (*2.*) irritandô, vellicando, & arrodendo vaſa continentia, h. e. ventriculum cum inteſtinis & vaſis ad ea tàm mediatè

quàm immediatè abeuntibus, de quibus in *præced. cap.* pluribus, vel (3.) fermentando & ſimul irritando.

Prius, *Fermentationem* ſcilicet & *colliquefactionem humorum* quod ſpectat, non opus eſt ut prolixus ſim in illô probandô. Purgantia medicamenta inquit *Sylvius prax. med. l. 1. c. 7. p. 169.* §. *48.* non tantùm vitioſos humores evacuandi, ſed eosdem quoque alterandi ac emendandi, & ad eductionem commodam præparandi vim habent. Plura qui de his deſiderat, adeat *Pechlini tract. de Purgantibus c. 32. p. 417. & 439.* Neque parum huc facit, quod paſſim apud Practicos & in ipsâ curatione morborum obſervemus, medicamenta purgantia aliis, imprimis aperientibus, pectoralibus, alterantibus & ſimilibus medicamentis addi, non ut purgandi poteſtatem exerceant, ſed ſolûm ut aliorum medicamentorum, quibus adduntur, virtus attenuandi & incidendi magis intendatut & juvetur; imò quod purgantia, etiam fortiora intentionem medici qvandoque planè non attingant, ſed locô expectatæ evacuationis per alvum, *vel* ſolùm menſes, *vel* ſudores expellant, *vel* diureſin inducant, ſanè hoc à ſingulari ſuà incidendi, attenuandi & fermentandi virtute potiſſimum provenire poſſe aſſerere nullus dubito; quin exiſtimo, quòd iis in caſibus natura, morborum optima curatrix, à viſciditate humorum obruta & ſuppreſſa, nec emergere, & ad humorem, ejiciendo ineptum, ſatis ſufficiens, ab exhibitô purgante, h. e. impetratô auxiliô à coadjutore humores viſcidos attenuante, incidente, colliquefaciente & fermentante, ſicque ſe levari in opere ſentiens promptius tunc aſſurgat, hoſtem adgrediatur, eumque per illam, quam ſibi conducibiliorem novit, portam expellat, non attendendo medici voluntatem aut præſcriptum; novit

enim

enim illa meliùs miniſtrò ſuô quæ via ad expellendum accommodatior ſit.

An autem *fermentatio humorum ſola ad purgationem ſufficere* queat, neque irritatio & contractio Inteſtinorum *ſimul* neceſſaria ſit, multos video dubitare, alios id planè negare, mihi tamen illud impoſſibile haud videtur; etenim cum videam ſolam fermentationem e. g. in muſtô & cereviſiâ novâ (alias, quæ ex Chymicis proferre in medium poſſem, fermentationes lubens prætereo) ſufficere ad ſequeſtrandum & ejiciendum inutile & impurum unà cum fecibus, licet nulla dolii accedat contractio; (eſt enim inanimatum quid, neque ſentire poteſt aculeos pungentium & rodentium ſalium) hinc facilius mihi perſvadere poſſum eandem ad purgationem in corpore perficiendam etiam poſſe ſufficere.

Deinde *contractionem vaſorum humores continentium* quod concernit, nemo forſan illam Hypercatharſi denegabit, qui perpendet duo ferè in quovis, tàm naturali quàm p.n. contentorum motu eſſe obvia, ſcil. partis moventis irritationem, & hinc fibrarum ejusdem motricium contractionem, indeque fluidorum contentorum multiplicem motionem. Quotiescunque nimirum pars quædam, ſenſu moleſti vel noxii infeſtatur, fibrarum ſenſilium inordinatâ & vehementiori vibratione ſpirituum ad eam in auxilium vocatur impetus, à quibus aucta & plus minus ſpaſmodica earum tenſio perficitur. Contractis ſic fibris, vaſa quoque tàm ſanguifera quam lymphatica aliaque, & quicunque partis meatus ſtringuntur plus minus, indeque vel remorato contentorum tranſitu, horum, circa locum ita adfectum, *ſtagnatio*, unde ſuperveniens *tumor*; vel copioſior per vias, aut conſvetas, aut inſvetas, apertas tamen vel facilè

aperibiles, pro circumſtantiarum ratione, *effuſio* ſequitur.

Ubi ergò medicamentis purgantibus exhibitis vel 1. *ipſorum*, vel 2. *Medici*, vel 3. *Patientis* etiam culpâ (de quibus, tanquam *remotioribus cauſis* nunc agendum) *aut* nimia in vaſis *contentorum* colliquefactio & fermentatio, *aut* vaſorum *continentium* â moleſtâ acredine vellicatio, roſio & contractio ad expellendum noxium excitatur, facilè Hypercatharſi anſa dari poterit.

Medicamentorum culpâ poteſt Hypercatharſis contingere, quoties purgantia δραστικὰ exhibentur.

Sic ob pilulas *ex euphorbiô ſolô* confectas dyſenteriam *(potiùs Hypercatharſin)* unâ die ſubortam atque alterô die ægrum ſepultum fuiſſe annotavit *Alex. Benedict. pract. l. 12. c. 17.* referente id *Schenkio obſerv. 2. l. 7. p. 887.* itidem exemplum hujus ſymptomatis ſuborti ex *ſemine lathyris* aſſumpto narrat *obſerv. 5. p. 880.*

Alexander Maſſarias operum Med. l. 3. c. 22. p. 226. ſe ex uſu medicamentorum, ac potiſſimum vehementiorum, *ſcammonii, colocynthidis & ſimilium* frequenter dyſenterias obſervâſſe, aſſerit. It. *Borellus Hiſtor. & obſerv. Medico-Phyſ. cent. 2. obſ. 64. p. 164.* *A medicamentô minerali cathartico* triduo repetitis vicibus ſupernè & infernè cum tantis torminibus & cruciatibus quendam purgatum, ut inquietus & inſomnis in univerſis totius corporis articulis, & quod mirum videbatur, ad ipſas ungvium radices, ſupra vices, ut dicebat, humanas excruciaretur, annotavit *Binningerus obſ. med. 76. Cent. 2. pag. 218.*

Quàm periculoſas, doloroſas & lethales hypercatharſes δραστικὸν illud medicamentum *Heslingianum Azoth* induxerit *D. Möllenbroc. ann. 1. miſc. Germ. obſ. 54.* recenſuit.

ſuit. Vid. etiam *D. Schrökii Schol. in Helwigii Obſerv. Med. Phyſ. 53. p. 184.* Ejusdem ferè nominis Medicamentum, *Pilul Azoth* ab empirico quodam Haffniæ nominatum & venditum, quod cōſtitit ex *cataputia minori, gummi guttæ & fuligine* tormina, vomitiones enormes, hypercatharſes & alia mala unicâ pilulâ piſi majoris magnitudine multis procreâſſe annotatum legimus à *D. Kölichen in act. Haffnienſ. part. 1. n. 88. pag. 172.*

Et profectò *ſcammoniata, colocynthina, eſulina, helleborina, cucum. aſin. laureol. elater. euphorb. gialapp. gran. Cataput. major. & min. &c.* omnia majori doſi aut aliàs inconſideratò propinata, nec l. a. correcta, non rarò ſanguinolentam inducunt Hypercatharſin.

Scammonium, quod à *Walæo* ſalutatur anima purgantium atque optimum omnium pharmacorum, ſi minùs cum judicio uſurpetur in tantam hypercatharſin ἄνω καὶ κάτω plurimos conjeciſſe, ut de vitâ periclitati, & veriti fuerint, ne cum excrementis, ipſa etiam anima exterminanda, teſtatur *Auguſt. Thonerus Epiſt. Medico Philoſ. 26. p. 358.* additque aliquem *Scammonium* ideò vocaſſe *Schelmmonium*, ſeu nebulonem. *Tithymali* omnes abundant ſuccô quôdam cauſticô, qui ſuccus fundatur ⊖le volatili admodùm acri; hoc ⊖ cauſticum tàm alimentitios quàm excrementitios, ſi minùs l. a. corrigatur, ſuccos fermentandô expurgat, ac lethalem portendit Hypercatharſin.

Idem eſto judicium de aliis, non legitimâ doſi propinatis, aut minùs benè præparatis, aut aliàs inconſideratè exhibitis, qualem obſervationem legimus ap. *Joh. Petr. Lotichium Obſerv. medic. l. 4. c. 1. obſerv. 4. pag. 289.* de ☿riô vitæ, qui ideò ipſi mortis pararius, aliis verò ☿ mortis dicitur. De *vitrô ♁ii* vid. *obſervationem 79. Georg. Hieron*

Velſchii, *pag. 65.* De ♁*iô diaphoretico* dicitur, quod, niſi probè calcinetur & elixivetur, ferocem ſuam emeticam virtutem non deponat; Ab eô non legitimè præparatô proveniſſe Hypercatharſin, teſtis eſt *D. Amman in Medic. Criticâ pag. 141.* & *Wolf. Hæferus in Hercule Med.*

Medici culpâ contingit Hypercatharſis plurimis modis; potiores tamen ſunt, ſi *1.* præter neceſſitatem, *2.* non obſervando leges artis *aut* circa debitam doſin, *aut* correctionem, *aut* humorum ac patientis conſtitutionem catharticum exhibetur.

Utrumque empiricorum eſt, qui non habitô reſpectu ad veras cauſas, ſigna & ſimilia, neque ad ſexum, ætatem, temperamentum & vitæ genus reflectentes, ſæpè nobiliſſima cathartica turpiſſimè proſtituunt, quod plurimis exemplis illuſtrat *Petr. Foreſtus obſerv. Med. 16. l. 22. pag. 379. & ſeqq.* Atque hinc exhibendo quid pro quô, purgans pro leniente ſæpiſſimè Hypercatharſes lethales, aliaque mala excitant. Cùm tamen ſatiùs ſit & tutius, benè ita monente *F. Sylviô Prax. Med. l. 2. c. 7. p. 402. §. 9.* per epicraſin (i. e. *purgationem partitis vicibus inſtitutam*) corrigere & ſimul minuere cauſam morbificam, quàm vehementer ipſam agitandô ægrum in gravioris mali periculum conjicere. Imprimis in bilis expurgatione, in quâ, *eôdem* monente *l. c. l. 1. c. 7. p. 169. §. 47.* tutius eſt minori doſi uti cholagogis ob Hypercatharſeos metum.

Nulla res, inquit *Vincentius Alſarius Crucius de quæſitis per epiſtol. in arte Medicâ cent. 4. p. 305.* eſt, quæ medicinam magis incertam & conjecturalem efficiat quàm definita & congrua faciendi remedii quantitas, maximè verò purgantis medicamenti, in cujus exhibitione duo quandoque committuntur errores, ambo à medicô,

quan-

quantum poteſt, declinandi. Primus error eſt, quando juſtò imbecillius præſcribitur medicamentum, ut nihil evacuet, & plus, quàm oportet, calefaciendo noceat, morbumque adaugeat; aut ſi evacuet, longè minus ſit quod vacuat, quàm quod moverit.

Sanè quod *Hipp. l. 2.* ἐπιδημιῶν *ſ. 2. p. 801. edit. Lindan. n. 45.* ait: μηδὲν εἰκῇ, μηδὲν ὑπερορᾶν, id vel maximè circa purgantia Medico obſervandum autumo; omnes ſiquidem circa ægrum, morbum & medicamentum, quæ occurrere poſſunt, antè perpendendæ ſunt circumſtantiæ, quàm purgans fortiùs exhibeatur, ne ignominioſè fateri tandem Medicus cogatur: *Non putaram.*

Probè ergò conſiderandum venit, an maſſa ſanguinea facta Cacochymica *alterantibus* corrigi queat, nec ne; ſi fieri nequit, *ſeparandum* eſt vitioſum, & quidem *præcipitando* materiam illam ex maſſâ ſanguineâ & *evacuando*, imprimis per *urinam*, & hinc per *ſudorem*; hæc enim ſunt naturalia & legitima media, quibus purificatur maſſa ſanguinea; ubi vero propter certas circumſtantias hæc non ſufficiunt, ad *laxantia* eſt progrediendum; aut ſi jam dicta ob evidentes cauſas ex pathologicis ſatis notas locum non habent, accedendum demum eſt ad *Purgantia*, quæ irritant inteſtina, ſicque influxum humorum ad dicta loca cauſantur, unde quæ ſanguine permiſta erant recrementa, per ductus cholidochos, pancreaticum & glandulas miliares ad inteſtina, & tandem ad podicem feruntur.

Doſin Purgantium quod concernit, cùm ea ſint vel *blandiora* vel *vehementiora*, de quorum potioribus egregiè & incompendio agit ſæpè citatus *Sylvius Prax. Med. app. tr. 6. pag. 751. §. 202. & ſeqq.* prolixius verò de

pur-

purgantibus Vegetabilibus *Rolfincius lib. de purgantibus vegetabilibus.* De omnibus autem *Pechlinus exercit. de Purgantibus*; hinc ſemper cujusque legitima doſis, conveniens corrigens & ſtimulans attendi debent, verbo: *ne quid nimis.*

Notum quippe eſt omnia propriè dicta purgantia fortiori doſi propinata facere Hypercatharſin, ob fortiorem, quam præſtant irritationem, præcipuè ex colocynthide, ob cujus ſiniſtrum uſum bis lethalem hypercatharſin obſervavit *Felix Platerus obſerv. l. 3. p. 805.* it. elateriô, helleborô, ☿iô & aliis μοχθηροῖς parata, unde corrigentibus opus eſt. Deinde quæ mucilaginoſa, viſcoſa ſunt, idoneis incidentibus præparanda, ne tormina, aliæque moleſtiæ ægris creentur; imò ſemper ad illud Hippocraticum CITO, TUTO & JUCUNDE, reflectendum.

Sic v. g. *ſenna,* licet, ut *Sylvius l. c.* ait, imbecillum & blandum purgans ſit; *vehemens* tamen dicitur ideò, quòd plerisque tormina ſoleat ciere, adeoque cum moleſtiâ evacuationem facere; hoc igitur ne fiat, addenda ſunt tam ſtimuli quàm corrigentis locô vel ♀rea, v. g. *cremor, cryſtalli,* vel ⊖ ♀*ri*, utpote quæ ſubſtantiam mucilaginoſam, unde tormina depēdent, corrigunt, vel ejꝰmodi alia.

Sic nobile & catholicum purgans eſt *Gialappa*, utpote quæ hodiè medicis, in purgantibus præſcribendis utramque ferè replet paginam, ipſiusque *reſina* adeò magni æſtimatur, ut omnibus ferè reliquis palmam præripiat; Sed quis neſcit, *eam*, ſicut & *alia ejusmodi reſinoſa* propter viſcoſitatem ſuam, quâ pellibus inteſtinorum adhæret, ſæpè graviſſima tormina & hypercatharſin excitâſſe; unde talia vel *cum ſalinis* e. g. ♀ ⊕tô, crem. ♀ri & ſimilibus, vel *cum oleoſis* conjungi, & ſic corrigi debent; Sic, ſi cum oleoſis, quibus propter ♀eam

reſi-

reſinoſitatem maximè cognata, junguntur, propter hanc cognationem facilè ab iis reſolvuntur, fluxilioraque & penetrantiora fiunt: itaque poſſunt vel in *vitello ovorum*, vel in *emulſione ſeminis melonum* &c. vel in 🜄 commodè & facilè reſolvi, & in legitimâ uſitatâ doſi ſine metu alicuius moleſtiæ exhiberi. e. g. ℞ *Reſin. ſcammon.* ℈ß. *diſſolvatur cum vitellò ovorum, addaturq́ aq. roſarum vel cinnam. q. ſ.* fiet hinc *Emulſio* citæ, tutæ & jucundæ operationis.

Quin non purgantium ſolùm, ſed etiam *conſtitutionis ægroti* optima Medico habenda eſt ratio; teſtatur quippe celeberrimorum Practicorum experientia, ſæpè *à purgantibus lenioribus* in iis, qui vel debilem, vel ut ſic loqui liceat, papyraceum ferè habent ventriculum, Hypercatharſin fieri; ſtomachum enim ratione acidi ſui, purgantium ⊖lia corrigentis & ſubigentis, haud parum poſſe in purgantium medicamentorum viribus infringendis aut juvandis, vel hypochondriaci & melancholici docent, qui ob potens, quô abundant, acidum ſæpè nec generoſioribus moventur purgantibus. Ubi igitur debilis eſt, & patientes nimis ſenſilis ſunt texturæ, prætereà excrementitiis, acribus, ſeroſis præſertim humoribus abundant, leniſſimo ſtimulò concitantur ad citatum exitum.

Neceſſariò quoque reſpiciendum eſt ad *ipſum vitioſum in corpore peccantem humorem; an ſcil. adſit, nec ne; & ſi adſit, an diſpoſitus ſit ad purgandum, an* verò *minus.* Sic *Borellus hiſt. & obſ. med. phyſ. 45. cent. 2.* meminit presbyterum quendam caſtrenſem, *ſanum* licet, purgatione uti voluiſſe cujusdam conſilio, ſed ſtatim humores ejus adeò fuiſſe perturbatos, ut mors paucis ab illa diebus ſucceſſerit. Non fruſtra igitur *Hipp. ſect. 1. aph. 22.* πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν, μὴ ὠμὰ, quæ matu-

ra coctaque ſunt, medicamento purgante educere ac movere oportet, non cruda, præcipit.

In cruditate acida evacuantia vix ſatis tuta aut fida ſunt; aut enim purgantium quorumcunque virtus ab acidis deſtruitur, ut non rarò, ceu modò dictum, hypochondriaci, melancholici & cæteri, in quorum ventriculô acidum liquamen hæret, fortiſſima quoque vomitoria & purgantia absque moleſtiâ aut effectu digerant; vel quod pejus eſt, ubi acris ejusmodi humor commovetur, ſolent abdominis cruciatus atque tormina, imò & convulſivi motus ſequi, ut hinc in gravius periculum conjiciatur æger. Rectiſſimè proin *Sylvius Prax. Med. l. 1. c 7. p. 170. §. 53.* monet, in *cruditate acidâ* à purgantibus abſtinendum eſſe, antequam hic humor temperatus, inque ſeri naturam converſus fuerit, idque ulterius confirmat *app. tr. 8. p. 785. §. 133.* Quemadmodum etiam in *cruditate bilioſâ* obſervanda doſis vomitorii quàm maximè eſt, minorque ſufficit, quia bilioſa non difficulter per vomitum rejiciuntur, quô ignoratô, aut neglectô ad periculoſas Hypercatharſes ſæpiſſimè deducuntur ægri. Ubi dubium eſt, quâ doſi commodè purgari poſſit æger, ſatiùs, ait *Sylvius l. c. p. 786. §. 150.* in defectu peccare, quàm in exceſſu, imprimis *ubi turget bilis*, utpote quæ tunc levi pharmacô educitur; addit quod tunc facilè ſequatur Hypercatharſis.

Reſtat tandem ipſe *Patiens*, cujus culpâ Hypercatharſin quoque oriri poſſe ſuprà diximus; imò *ut plurimùm fieri* exiſtimamus.

Δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑαυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα καὶ τοὺς παρέοντας, καὶ τὰ ἔξωθεν, inquit ὁ Θεῖος *Hippocrates 1. aph. 1.* Nec verò ſatis eſt Medicum ſuum feciſſe officium, niſi ſuum quoquè ægrotus, ſuum adſtantes faciant, ſintque externa ritè parata. Lo-

Locum hoc quàm maximè habet in Purgantibus, hîc enim non ſatis eſt Medicum lege artis præſcripſiſſe & exhibuiſſe purgans, ſed δεῖ, præcipit Hippocrates, *Oportet* ut etiam Patiens ſuum quoque faciat officium, ſcil. in diætâ ſeu victus ratione ſe ita gerat, ne præter culpam Medici & medicamenti noxa aliqua inducatur; quin bona fama Medici & Medicamenti cum vitâ ægroti, periculum incurrant.

Adſumptô igitur purgante vitandus, imprimis minus conſvetis eſt *aër* tàm *nimiùm calidus*, quàm *frigidus* & *pluvioſus*; imò hyemis tempore, dum inclementior aër urget, melius eſt aërem planè fugere, & in locô tepidiore commoditatem ſuam quærere, ſecus ſi fecerit æger, Hypercatharſi facilè fores aperiet, ego ipſe meô teſtari id poſſum exemplô.

An *nudis pedibus* ſit deambulare ſatis tutum ſuper pavimentum, ut promoveatur purgatio, nolim adfirmare, cùm res periculi ſit plena, facileque ſuper purgationem excitare valeat. Conſentientem habeo hoc in paſſu *Kyperum qui Colleg. med. Diſp. 20. §. 16.* ait: Refrigeratio abdominis & extremarum partium operationem purgantis promovet, aliquando ita potenter, ut non ſatis tutum ſit, eam ſuadere, licet eam profuiſſe obſervatum ſit.

Cibum quod concernit, cavendum ne tùm in *quantitate*, tùm in *qualitate* hîc peccatum committatur; dum enim evacuationes fiunt, æger tenuiùs nutriatur vult *Hippocrates*. Vitandi quoque ſunt cibi nimis humectantes, quia, teſte *Galenô de Affection c. 49. t. 3.* alvum nimiùm ſubducunt, quales ſunt cucurbitæ, melones, fraga, pruna, fungi, uvæ, muſtum, fructus horæi; quò referri etiam poſſunt pinguia, oſſa, lacticinia, butyra-

cea, cibi dulces, melliti, ſaccherata & quæ bilem augere acidumque deſtruere valent. Hæc enim omnia & ejusmodi plura humores magis fermentare & acredine ſuâ inteſtina ad contractionem irritare, ſicque tormina & Hypercatharſin inducere valent. *Potus frigidus* quemadmodum in ſanis ſæpè alvi fluxum excitat, & in purgatione promovenda utilem ſæpiùs operam præſtat; ita in hypercatharſi promovenda haut raró plurimùm confert.

Motus corporis quid effectûs det adſumptô purgante, exinde videmus, quod, quemadmodum hujus per quietem omnimodam tota ſufflaminatur actio: ita nimius motus creet Hypercatharſin, quod ex *Hipp. aph. 41. ſect. 4.* facilè colligi poteſt, δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ναυτιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει; vel navigatio indicat motione turbari corpora, eôdem monitore *aph. 15. ſ. 4.*

Motus ergò hic modum ſi excedit, fœcundus morborum exiſtit parens, dum ſuum nutricatui ſuffuratur pabulum, humores commovet, & in ὀργασμὸν præcipitat; *omne* ſiquidem *nimium*, Oraculô ipſô teſte, *natura eſt inimicum.*

Pertinent huc etiam *Motus animi* vehementiores, ira imprimis humores in motum concitans atque ad nimiam impellens evacuationem: unde vel ab hâc ſolâ cholera, diarrhœa, aliique alvi fluxus excitantur.

CAP. IV.

De DIFFERENTIIS & SIGNIS.

IN quô Hypercatharſis *ab aliis alvi fluxibus* differat facilè ex hactenus dictis liquet, ſcil. quod hîc *adſumptum* præſupponatur *medicamentum purgans*, aliàs ſiquidem in

in pluribus cum diarrhoeâ, cholerâ humidâ & dyſenteriâ convenit.

Ratione *cauſarum* alia à purgante per fermentationem; alia per irritationem magis fit: alia medicamenti, alia medici, alia patientis culpa.

Ratione *numeri* ſedum, alia ultra viginti ſedes & ad ſanguinem usque excurrit. Sic *Timæus* von Güldenklee *caſ. medic. 16. l. 3. p. 128.* obſervavit ſpacio quindecim horarum *plus quadragies per alvum, & ſepties per vomitum,* tandem etiam *cruenta* excreta fuiſſe, alia quoque exempla vid. apud *Schenkium Obſ. Med. l. c. Borellus loco in cap. præced. cit.* annotavit ultra octuaginta ejectiones. alia *excedit numerum*, qualis obſervata fuit à *Schenkio l. c. p. 880. obſ. 50.* in muliere quæ *per decem continuos dies* plurimas habuit dejectiones non ſine ramentis inteſtinorum.

Dari Hypercatharſin *Criticam* aſſerit *Joh. Theod. Schenk. Synopſ. Inſtit. Med. Diſput. l. 5. part. 2. ſect. 1. art. 3. pag. 273. §. 20.*

SIGNA quod ſpectat in Scholis Medicis dividuntur in *Diagnoſtica* & *Prognoſtica.*

Præſtò adeſſe Hypercatharſin ex *δυσφορία* ægri ob humorum tàm alimentariorum, quàm excrementitiorum, interdum ſanguinis & ipſorum ſpirituum excretionem nimiam ad oculum patet; adſunt hinc proſtratio virium, lipothymiæ, ſummæ anxietates, ſudor frigidus, pulſus languidus, convulſiones, ſingultus, tormina hypochondriorum, inteſtinorum, quandoque cruciatus in univerſis totius corporis articulis, imò usque ad ipſas unguium radices ſe extendentes, cujus exemplum *cap. præced.* ex *Binningerô* adduximus, ſitis maxima, adpetitus planè proſtratus, nauſea, oris amaror, concidentia totius corporis & alia plura.

Πϱόγνωσιν quod concernit, circa *tria* hæc verſatur, *1.* prædictionem ſalutis & mortis. *2.* morbi longitudinem & brevitatem. *3.* modum eventus.

Signa, quæ circa *ſalutem* & *mortem* verſantur, quod ſpectat, ait *divinus noſter ſenex 3. aph. ſ. 4.* ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, τὰ δὲ ἐναντία, δυσχερῶς. Si talia purgentur, qualia decet purgari, confert & facilè ferunt, contra verò ſi fiat, graviter. Et *aph. 3. ſ. 1.* αἱ κενώσιες ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι σφαλεραί extremæ vacuationes periculoſæ, id quòd confirmat *aph. 51. ſ. 1.*

Periculoſum ergò hunc agnoſcimus adfectum, & maximè in infantibus, ſenibus & iis qui tenerioris ſunt conſtitutionis ſeu texturæ, ob graviorum ſymptomatum cohortem, qui ſufficiens eſt ad mortem inferendam. Sic etiam juxta *Hipp. aph. 4. ſ. 5.* ἐπὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν, à purgatione immodicâ convulſio aut ſingultus ſuperveniens, malum; quod confirmat *Sylvius l. 2. prax. Med. c. 23. p. 444.* §. *60.* dicens: A purgatione convulſio, mala cenſetur, non tàm ſemper à medicamenti acrimoniâ, quàm humorum motorum; malum tamen, addit, eſt, ſi acre exhibeatur medicamentum, à quô convulſio excitari queat.

Longitudinis & *brevitatis* ratione, dicimus hunc adfectum ſimilem eſſe acutis, quatenus ejusmodi malè fidis & gravioribus ſtipatus eſt ſymptomatibus; nam ſæpè *intra 24. horas* mortem infert, qualia exempla ex *capite præced.* repeti poſſunt; interdum verò *per aliquot dies* continuos durat, cujus generis exempla *ibidem* videri poterunt; aſt ſi in principiô ſtatim medicamentis atque diætâ ſuccurritur, periculô caret.

Modus reſtat *eventus*. Ad *ſalutem* terminatur, ſi medicamenta ritè adhibentur & vires adhuc reſpondent;

dent; ad *mortem* verò ſi vires fractæ & reſolutæ, gravioraque ſuperveniunt ſymptomata, ut convulſio, ſingultus, ſanguinis nimia excretio. &c.

Joëpſerus Manuduct. ad vitam longam c. 10. p. 330. ait, ſe noſſe tales dejectiones copiâ excedentes non raro *tabem*, *ſanguinis* ſuô ſerô deſtitui *corruptiones*, *febres putridas* ac *mortem* induxiſſe. Sic quoque *Borellus l. c. cent. 2. obſ. 62. maciem* ex Hypercatharſi annotavit. *Paralyſin totius corporis* ex Hypercatharſi obſervavit *Helwig. vid. Obſ. Med. Phyſ. poſthum. 53. p. 183.*

CAP. V.

De CURATIONE.

PErſpectô Hypercatharſeos genere, ſubjectô, cauſis, differentis, ſignis tàm diagnoſticis quàm prognoſticis, operæ omninò ducimus pretium, ut, quibus auxiliis & remediis illa ſiſti & curari queat, ſimus etiam ſolliciti.

Siſtit autem ſe hîc quæſtio enodanda, *an Hypercatharſis ſit ſtatim ſiſtenda nec ne;* ſiquidem in autorum evolutione obſervo quosdam hôc in paſſu in diverſas abire ſententias. Alii enim ad eam curandam ſtatim ſuadent *adſtringentia* & *ſiſtentia* eſſe adhibenda. *Georg. Bertinus Med. l. 20. c. 12. p. 628.* immodicam evacuationem adſtringentibus, frictionibus & cucurbitulis ſiſtendam ait. Alii confugiunt ad *anodyna*, quæ *Kozak de hæmorrhag. l. 1. c. 6. p. 214.* virtutem ait habere *purgantibus omninò contrariam*, non quòd conſtipent vaſa, renes & inteſtina, ſed quòd vapores coagulent, & in humores cogant, humores autem in quiete cuſtodiant & motum eorum effrœnum compeſcant. Hinc quidam ad

ſacram

ſacram anchoram, *opium* confugiunt, idque ad gr. 2. 3. & ulterius exhibent. Alii alia adſtringentia pro arcanis habent; Ita memini aliquem *terræ ſigillatæ* ℈j. cum *lap. hæmatit. præpar. gr. Viij.* & *opii gr. ij* omnibus in pulverem redactis pro ſecretô hoc in paſſu habere.

Econtrà alii ſunt, qui non ab adſtringentibus, ſed *demulcentibus* & *abſtergentibus* initium curationis fieri jubent. *Paulus Sorbait Med. Pract. tr. 3. app. de venen.* different. *p. 55.* Hypercatharſin non ſtatim inconſultò ſiſtendam ait, ne lupus in ſtabulô includatur, ſed *demulcentia & humores noxios inteſtinis adhærentes abſtergentia primò* adhibenda, *deinde* ad *adſtringentia* deveniendum adſerit. *Sennert. l. c. p. 164.* ſvadet, ut ſi medicamentum malignum purgans & venenatum adſumptum ſit, *abſtergens*, quod ſimul vomitum provocet ſit exhibendum, ad quam rem commendat aquam hordei; poſtea medicamenta, quæ peculiari vi malignitati & veneno illi reſiſtunt, danda vult. Idem ferè ſuadet *Petrus Foreſtus l. c. in Scholis*, & jubet primò *ſedare dolorem* enemate ex oleis & aliis rebus anodinis paratô, non tamen alviducis; ſimulque commendat lac coctum cum rad. althææ clyſtere injectum; hinc enemata intercipientia, & ſi contumacius malum, enemata valentius reſtringentia: tandem addit ante injectionem clyſteris præſtare prius bibere aquam hordei ad abſterſionem & deinde clyſterem injicere.

Sed brevibus me ut expediam, novi quidem alvi fluxús *ab externô errore* provenientes intrepidè ſtatim ſiſtendos eſſe, minus verò eos, qui *motu natûræ* ſpontaneô accidunt; interim tamen exiſtimo hôc in paſſu pro varietate cauſarum, imprimis verò medicamenti adſumpti, conſtitutionis ægroti, abundantiâ humorum vitio-

ſorum,

ſorum, it. pro ratione durationis, ut & pro gradib9 hujus purgationis curam variandam, nuncque ſtatim ſiſtendam nunc verò præmittenda eſſe abſtergentia & ſimilia.

Quò itaque citò, tutò ac jucundè abſolvatur curatio, ſecundum methodum receptam *indicationesq;*, ceu Mercuriales poſitas in biviis ac triviis ſtatuas eam inſtituat medicus neceſſe eſt.

Indicatio autem ſtatuitur triplex: *Curatoria*, *Præſervatoria* & *Vitalis*.

Curatoria omnem movet lapidem, ut nimius humorum fluxus mox ocyus inhibeatur, ne lipothymiæ, anxietates, hinc convulſiones, aliaque mala ægrum infeſtent, eumque citius è medio tollant.

Præſervatoria ad cauſas, ne ſcil. vel medicus vel patiens eas ſuggerat, reſpectum habet. Quare, quòd in *2. & 3. cap.* monuimus, medicus ad ægri conſtitutionem, humorum qualitatem & copiam, medicamenti poteſtates noxias, & hinc debitam correctionem, doſin, it. ad diætam, & quæ ſimilia à Practicis paſſim annotantur, reſpicere neceſſum habet.

Vitalis ſpiritus, actionum & virium diribitores vel opifices reſpiciens, eos medicamentis & alimentis corroborantib9, it. adpropriatis ſervare ac reficere allaborat.

Indicata ſeu materiale præſidiorum, quæ indicationibus his ſatisfacere queunt, ex tribus uſitatis deſumuntur Fontibus; *Chirurgicô* ſcil. *Pharmaceuticô* & *Diateticô*.

Inter *Chirurgica* auxilia omnium primum & generoſiſſimum habetur *Venæſectio*: hæc an *curatoriè* conveniat meritò ambigimus; ſiquidem per evacuationem hanc duplicem, duplici ratione vires, quarum in morbô omni, imprimis hîc ratio habenda eſt maxima, magis proſternerentur. *Binningerus* tamen Hypercatharſin

iteratâ & interpolatâ Venæſectione ſe curâſſe adſerit *obſ. 81. cent. 1. p. 90.*

Cucurbitulas ſine ſcarificatione cum multâ flammâ *ſcrobiculo cordis* adponere jubet *Rolfincius*, easdem commendat *Sennertus inter ſcapulas* & *hypochondria*, vel *inter umbilicum & ſtomachum* poſitas. *Umbilico admotas* laudat *Joh. Theod. Schenck l. c. & Paulus Sorbait. l. c.*

Ligaturas, *frictiones extremorum* & ſimilia commendant plurimi.

Ex *Fonte Pharmaceuticô* primarium poſſident in Hypercatharſi ſiſtendâ locum *anodyma & opiata.*

Kyperus l. c. §. *18.* ſuperpurgationem omnium optimè & certiſſimè ſedari ait *debitô opiatorum uſu.*

Rolfincius ſolas commendat Pilulas ex *laud. opiat.* e. g. ℞. *laud. opiati gr. iij. vel 4.* F. *Pilulæ 4*, involvantur pulvere cinnamomi, exhibeantur cum cochleari *ſirupi cinnamomi.*

Excellentiſſimus D. Wedelius Opiolog. l. 2. ſect. 2. c. 4. p. 116. in Hypercatharſi vel ſolam *eſſentiam theriacalem* cum *aq. cinamomi* ſufficere ait. *Egregia eſt eſſentia theriacalis cum dimidiô eſſentiæ opii*, propinata ad *gtt. 40.*

Et reverâ ſacra quaſi anchora in Hypercatharſi eſt *Laudanum Opiatum*, quod acrimoniam humorum temperet, & effervescentiam compeſcat, unde novô vigore armata natura fortius adverſus hoſtem inſurgit, eum feliciter depellit & ſubigit. Singulare quid obſervavit in hoc caſu *D. Wedelius*, quòd ſæpè à propinatâ laudani opiati unâ vel alterâ pilulâ *unicus redierit vomitus*, quaſi confortata jam natura reliqvum omne ejicere allaboraverit. vid. *ipſius Opiolog. p. 116.*

Theriacam veterem cum vinô decoctionis hyperici

rici Hypercatharſin ex ſemine lathyris aſſumptô ortam curâſſe vid. ap. *Schenkium l. c. p. 880.*

Quidam magnifaciunt *Theriacam cum confect. alkermes*, quibus addunt *ol. cinnam.* vel *menthæ gtt. 1. l. ij.* poſſet huic pro Medici prudentiâ addi quoque *granum unum opii*, & inde formari pilulæ. Sic conducibile quoque erit ſequens.

> ℞. *aq. menth.* ℥j. *Spir. theriac.* ʒij.
> *laud. op. benè parat. gr. ij. l. iij.*
> *Sir. cydon.* ℥ß. M. capiatur cochleatim.

Adſtringentia non negligenda: huic ſcopo ſatisfaciunt *🜄 a ſigill. bolus armen. lap. hæmat. præpar. corall.* & *ſimilia* plura, quæ paſſim ad ſiſtendos fluxus à Practicis commendantur. Poſſunt exin variæ parari formulæ, e. g.

> ℞. *Bol. armen. Terr. ſigillat* āā ʒß.
> F. pulvis adſtringens.
> ℞. *pulv. ſtypt.* ʒß. *ſmaragd. præpar.* ℈ß.
> *lap. hæmat. præp gr. V. laud. opiat. gr. j.*

M. D. S. Anhaltendes Pulver auff 2. mahl.

> ℞. *CC. ſ. △. 🜄 ſigill. a.* ℈j. *corall. rubr. præpar. rad. Zedoar. aa.* ℈ß. *laud. opiat. gr. j.* M. D.
> *S.* ût ſuprà.

> ℞. *pulv. ſtyp. Croll.* ℈ij. *anodyn.* ℈j.

M. & divide in tres partes æqu. S. auff 3. mahl.

Sennertus l. 3. Prax. p. j. ſ. 2. c. 12. p. 157. ait experimenti certi & ſecreti quaſi locô nonnullis haberi, ut *ab uſu antimonii* nimis vomenti 🜄*i cochlear unum vel alterum* propinetur, atque multos in momentô inde juvamen polliceri.

Quidam *radicum filipendulæ* ℥j. ut expertum propinant in vinô aut cum ovi vitellô.

Nec omittenda *Confortantia*, quatenus virium debilitati opitulantur & deficientes ♁ reſtaurant.

℞. *aq. Cordial. Cinnam.* ãã ℥j. *Theric.* ʒj.
Sirup. acet. Citri. ℥j.
F. potio calidè exhibenda.

℞. ▽ *cinnam. rubi Idæi* ãã ʒß. ♁ *theriac.* ʒj.
Eſſ. ambræ ℈ß. *M. D. S.*

Köſtlicher Stärck-Tranck/ Löffelweiſe öffters zu gebrauchen.

℞. *Tincturæ corallor. cum ſucc. citri parat.* ʒj.
confect. alkern. ʒß. *M. D. ad vitrum S.*

Hertzſtärckende mixtur, davon 1. Löffel voll auff 1. mahl zunehmen.

Commendanda quoque ægro eſt conſerva roſarum antiqua, ut ſubinde nucis avellanæ magnitudine aliquid de ea aſſumat; poſſent ipſi admiſceri nux moſchat. Cinnam. Terra ſigill. & ſimilia.

Topica quoque ſuum ἐπιβάλλον μέρος haud conſpernendum in curatione conferunt, *abdomini*, *ventriculo* & *ſcrobiculo cordis* adplicata.

Si *vomitus* urgeat *acetum roſaceum* calidum pannô quadruplicatô *ſtomacho* adplicandum; vel *ſacculi adſtringentes* ex *menthâ*, *abſynthio*, *ſale*, *nuce moſch. maſtiche* *in vinô auſterô ſeu rubrô* cocti calidè adplicari debent. Vel *ſalis abſynthii* ℈j. cum jusculô & *ſuccô citri ſeu limonum* exhibeatur, monente *Paulo Sorbait. l. c.*

℞. *balſ. peruv.* ℈j. ☍ *nuc. moſchat. expreſſ.* ʒß.
☍ *t. menth. cort. citri* ã. *gtt. vj.*
M. F. Linimentum S. Magen-Balſam.

℞. *ol. myrth. maſtich. Cydon.* ãã ʒiij. *ſpicæ* ℈j. *Ceræ q. ſ.*
F. unguentum ventri applicandum.

Em-

Emplaſtrum diaphœnicum, *ſtypticum* Mynſ. de *cruſtâ panis*, *maſtichin. cerotum ſtomachicum Auguſt.* quæ omnia cum oleis convenientibus malaxata ventriculo vel abdomini imponenda ſunt.

Collum obvolvatur linteô ✢ & ▽ imbutô.

CAP. ULTIMUM.

De

REGIMINE DIÆTETICO.

DIÆTA tandem reſtat, quæ patienti probè commendanda erit.

Diſpeſcitur ea in *Vitalem*, *Naturalem* & *Animalem*.

Vitalis commendat *aërem* temperatum; frigidum verò vetat, cum magis profluvium promoveat. *Odoramenta* ad roborandos ſpiritus naribus admoveri ſolent; commendantur mala cotonea, & acetum.

Naturalis conſiſtit *in* cibi & potus legitimo uſu; vitentur omnia pinguia & humectantia. Conducunt auſteriuſcula & adſtringentia, ut meſpila, cydonea, aliaque ſimilia. Refert *Foreſtus l. 22. obſ. 1.* ægrum fluxu alvi laborantem cum nullis medicamentis curari potuiſſet, tandem *meſpilis comeſtis* convaluiſſe, & medico *trecentos aureos* pro ſola meſpilorum præſcriptione numeraſſe. Jubeatur quoque æger panem toſtum in vino malvatico intingere, & deinde ſuper panem illum aliquid de pulvere quôdam adſtringente ſpargere.

Animalis commendat ſomnum. Per hunc vires tùm vitales, tùm animales refocillantur, omnisque ſiſtitur fluxus, exempto ſudore. Egregiè hinc monitum illud *Hipp. 15. aph. ſect. 4.*: Cum helleborum ducere magis vis, move corpus, cum verò ſiſtere, ſomnum concilia, in hypercatharſi conveniet.

Et hæc in præſenti de Diæta dixiſſe ſufficiant, plura è *cap.3.* ubi de cauſis egimus, peti poterunt; alia ſolertiæ medici relinqvuntur.

Atque hæc pro viliſſimo ingenii mei modulo, non quidem ad oſtentandum, ſed exercendum illud, de materiâ hâc breviſſime appoſita ſunt; Multa fateor, reſtant, quæ tamen adeò anguſtæ includi chartæ nequiverunt; Finio igitur:

Μόνῳ τῷ Θεῷ δόξα.

IN medio virtus: nimium naturæ inimicum:
Hoc ſi perpendis, NOBILIS usque VIR es.

Sic ſuo EDELMANNO *applaudit*

PRÆSES.

QUis modus in rebus, qui certi deniq́ue fines,
curandum; ut ſtimulus frenaq́ue juncta ſient.
Tu verò, ne quid nimis angat corpora, curans
plus ultrà ingenio tendis & arte Tuâ.
Ergò Tuo dignas meritus moderamine laudes;
morborum in toto corpore victor eris.

Gratulabundus ſcribeb.

GEORG. WOLFFG. WEDELIUS,
D. P.P.

Quan-

QUantum homini noceat, tractas, ὑπερ-
usque-κάθαρσις;
tantum doctrinæ præfluit ore
tuo.

In honorem Præeximii Dni. Reſpondentis
poſ.

AUGUSTINUS HENR. FASCHIUS,
D. Prof. Publ.

VIrtus nobilitat, virtute es nobilis, unde
Et jure & merito *nobile nomen* ha-
bes.
Nobile Muſarum, Charitumque es germen, Hygeæ
Nobile delitium, dulce decusque cluis.
Nobile das genii ſpecimen, mox nobile cinget
Noſter Apollo Tuum frondis honore caput.

In honorem Nobiliſſimi Domini Reſpondentis, Fautoris atq; Amici ſui ſuaviſſimi, hacce apponere voluit

JOH. HADRIANUS SLEVOGTIUS, D.

DA recht / Herr Edelmann / erhitzet Sein Ge-
blüthe
Der Kunſt-beſeelter Geiſt / recht zeiget das Gemüthe
Auf Edele Begier / und hänget an der Krafft /
Die Hippocrene mit bewehrter Kräuter-Safft

Ver-

Vermiſchet / nur zum Dienſt der Menſchen in dem Leben ;
Drümb hat ſein Edler Geiſt ſich dieſem auch ergeben/
Und ſucht den Adel nicht in hochgeſtamtem Blut/
Allein in einem ſonſt viel Lobens-werthen Muth/
Er will veradelt ſein durch Adel-volle-Künſte/
Was anders wird geſucht/das achtet Er vor Dünſte/
Drümb wird die Pallas Ihm zum höchſten Tugend-Lohn
Bald ſetzen auff ſein Häupt die Edle Ehren-Krohn.

Dieſes ſetzte ſeinem Hochgeehrten und ſehr werthen Freunde glückwünſchend

JOH. PAULUS Bamberg/
Med. Doctor.